

ROMANIA NOUA

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

Director: Dr. CRISIPOR CHIBU

Iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate Țările.

Prim-Redactor: Br. Ion Maleza.

Abonamente:

1 Lună: 10 Lei.
3 Luni: 25 Lei.

Pentru prețuri și invitații: prețul jumătate.

PLATA
PENTRU RECLAME
după
INVOLALA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
Bila Gogol No. 39
Chișinău.

Problema școlară

I.

Între multele și importante probleme ale vieții publice din Basarabia, cari cer o deslegare grabnică, temeinică și corespunzătoare intereselor maselor largi ale poporului și spiritului vremii de azi, este și problema școlară.

Ba putem merge mai departe și, ținând sama de părerea tuturor celor ce s'au gândit serios la ansamblul de probleme din deslegarea căroră va ieși viața nouă a Basarabiei, să afirmăm că problema școlară este cea dintâi și cea mai capitală problemă a vieții politice din Basarabia.

În legătură cu dânsa stă întreaga dezvoltare culturală, socială și economică a acestei țări și a poporului român. Ridicarea poporului nostru din starea lui tristă se poate face numai pe calea culturii.

E explicabil deci că cei ce urmăresc începutul lucrărilor de organizare ale vieții de aici, așteaptă cu nerăbdare și cu oarecare neliniște să vadă cadrul reformei școlare. Ni s'ar putea răspunde că principiile sunt cunoscute și cuprinse în cuvântul *naționalizare*.

Până acum s'a vorbit, ce e drept, foarte mult de naționalizare, de chemații și nechemății, cuvântul s'a banalizat, și-a pierdut cuprinsul real și e bun spre a ocoli marea chestiune a reformei școlare.

Căci în curgere de un an de zile am avut ocazie de ajuns să ne încredințăm cum înțelegeau naționalizarea mulți din cei chemați s'o înfăptuiescă.

Pentru poporul român din Basarabia aceasta e o chestiune de existență și de deslegarea ei, potrivit cu interesele atâtea vreme neglijate ale neamului nostru, depinde viitorul lui. Problema e mult îngreuiată prin sclăvia de 100 de ani, care s'a exercitat în deosebi pe acest teren, rusificând pătura cultă și lăsând în ignoranță păturile de jos.

Pentru a curma răul odată pentru totdeauna, pentru a doborî piedicile create de vreme și mai ales acele pe cari le ridică conștiința și inconștiința în calea dezvoltării culturale a neamului nostru, e nevoie de a lua măsuri energice, cuprinzătoare a întregii probleme.

Nu sunt admise jumătăți de măsură. Deslegarea acestei chestiuni în principii ei fundamentale și fixarea tuturor dispozițiilor de amănunt cer o muncă grea și e datorată celor chemați, ca să înceapă la vreme, ca să nu

ne trezim înaintea noului an școlar, care ca mâne ne bate la ușă, nepregătiți și desorientați.

Organizarea școlilor, repartizarea lor pe naționalități, alcătuirea programelor, alegerea și tipărirea manualelor didactice, asigurarea numărului corespunzător de profesori iată un vast program de muncă, care numai cu mari eforturi, cu multă pricepere va putea fi împlinit până la începutul toamnei.

O deosebită atenție cer alături de învățământul primar, institutele clericale și seminariile de învățători, chemate a ne da pe luminătorii și apostolii satelor.

Românii din Basarabia sunt unicul popor, care n'are școală începătoare și biserică națională, căruiă îi lipsesc temeliile vieții naționale.

O dănuire, fie și cât de scurtă a acestui sistem ar fi o crimă națională.

Situația politică a Basarabiei, fiind cu totul lămurită, în urma încheierii păcii dela București, a sosit timpul muncii organizatoare.

Avem deplină încredere în devotamentul și patriotismul celor chemați în fruntea afacerilor, că vor ști să îndrumeze Basarabia pe calea luminii și a progresului. Am greși însă amarnic lăsând întreagă această chestiune în sama oficialității. Un rol foarte important îi revine publicului și inițiativei particulare.

George Toian

Maestrul Enescu la Bălți

Aflăm că marele artist al neamului nostru, maestrul *George Enescu*, a dat Sâmbătă în 14 Aprilie c., un concert de vioară în Bălți, în folosul invalizilor și orfanilor de război, din ținuturile Bălți și Soroca.

Având în vedere scopul nobil al acestui concert, publicul s'a grăbit să ia parte în număr cât mai mare. S'a adunat suma de aproape 20 mii lei, cari s'au dat spre administrare tezaurlui Div. I. Cavalerie din acea localitate.

Cu această ocazie s'an împărțit celor de față cărți postale cu chipul familiei regale, minunat întocmite. Nu mai vorbim de arceșul maestrului Enescu, care a fermecat pe numeroșii ascultători, făcându-i să trăiască momente de adevărată înălțare sufletească.

Propaganda aceasta făcută cu atât entuziasm și bunăvoință de maestrul Enescu, în numele artei românești, prin localitățile Basarabiei, este cea mai frumoasă cale pentru naționalizarea ei.

Țării mele

*Nu plânge, țara mea, iubită,
Dușmanii dacă azi te'ndoie
Din calea ta ce-ți fu ursită
Și de comori de te despoaie!*

*Nu plânge, țara mea, nu plânge,
De-au subjugat Euxinul Pontul:
Ca mâni furtuna-ți s'o răstrânge
Și va cuprinde orizontul.*

*Pe plaiul tău e numai jale
Și a amuțit în lanuri cântul
Și clocotesc apele'n vale
Și geme printre ruini vântul...*

*— Dar ai feciori ce se știu bate!
Nu plânge, țara mea, nu plânge;
Adună-ți lacrimile toate
Și spală-ți rănile de sânge...*

*...Și când suna va din nou ora,
De nedreptăți răsvăritoare,
Desfă de-asupra tuturor,
Cel steag de sânge, cer și soare!*

*Iar goarna, bolțile să șjarne,
Să șuere din nou obuzul.
Veni-va'n zăngănit de arme
Iar Mărăștii și Oituzul...*

*— Atunci, în lupte'nfricoșate,
Cu-a războiului vijelie
Ei vor muri'n scârnări turbate,
Viață nouă dându-ți fie.*

S. I. I. Bictolla
Chișinău, Aprilie 1918.

Naționalizarea Basarabiei

În piața nouă a Chișinăului cel mai renumit negustor din acest târg este moldoveanul *Mihail Cantâr*, care are băcănie și depozite de alimente, chiar în centrul „noului bazar”. Tot în târgul nou găsim alți doi negustori români: *Băcănia Vasile Condrea* și *Băcănia Zaharia M. Ciobanu*.

Pe strada Benderului la marginea târgului nou, un șir întreg de diferite prăvălii sunt ale mai multor macedoneni, cari vorbesc românește. Unul din ei a pus chiar o firmă în limba română, care sună astfel: „*Lăptăria ci Berăria pe Ploști*”. O coincide sârbul macedonean *Apostol Guliotis*.

În Chișinău sunt refugiați un număr destul de însemnat de dobrogeni. De când sunt veniți aci sau ocupat cu comerțul. Astfel ei sunt cei cari au pus primele firme românești în Chișinău și prin faptul că nu știu rușește vorbesc în pravălia lor numai românește.

Între puținii meseriași români a eșit până acum la iveală cizmarul *I. Ștefănescu*, care la atelierul său de pe str. Jucovscaia colț cu Bulevardul Alexandru a pus o firmă frumoasă în românește, care sună astfel: „*Primul atelier român de încălțăminte Ștefănescu*”.

Cel mai mare magazin de coloniale din Chișinău este al unui moldovean, *D. F. Vârzaru*, pe Bulev. Alexandru în palatul Eparhial. Creдем că și dânsul își va pune în curând firma pe românește.

O nouă firmă mare românească: „*Colățaria românească*” a d. S. Drosulis, refugiat din Dobrogea.

Muzica populară românească a început să fie bine cunoscută la Chișinău. Aceasta prin faptul că aproape în toate restaurantele mari și chiar în piața la diferite locații cântă sau orchestre sau tarafuri de lautari români. Orchestra care cântă aproape numai arii românești și cari plac atât de mult publicului din Chișinău este aceea a șefului de orcheștră *Mitache Mihaiti* din București, refugiat la Odesa unde a cântat în cel mai mare local, iar acum cântă și este aplaudat la Café Garni, mai ales de străini, cari sunt entuziasmați de muzica românească.

CRONICA BISERICESCA

Părerile privitoare la adresa comisiunii bisericești către înalt P. S. S. Mitropolit al Moldovei.

— Drepturile și pronomiile Mitropoliei Moldovei —

Cetind într'un număr al ziarului „România Nouă” adresa comisiunii către înalt P. S. S. Mitropolitul Moldovei, în care autorii acesteia amintesc despre legăturile bisericești noastre cu sinodul bisericești preasfântului Sinod rusesc, asemenea și de teama Domnilor aștori de a-și căpăta numele de schizmatici, eu am rămas, personal, foarte nemulțumit. Pomenind adevărat drepturile canonice ale preasfântului Sinod rusesc asupra bisericești noastre, nu au arătat, anume, canonul, care ar putea dovedi acel drept, ci numai verbal pomenesc de canon. Tot așa nu arată nici acel canon, care ar putea da dreptul aceluiaș preasfânt Sinod să ne dea nouă un așa nume frumos, adevărat „schizmatic”.

Drepturile preasfântului Sinod asupra bisericești noastre sunt contestate de canonul al 8-lea al Soborului III și de al 34-lea al s. Apostoli, pe care îi rog pe D-nii aștori, ca mai cu luare aminte să le citească folosindu-se cu lămuririle lui *Balsamon și Zonara*, și atunci sunt încredințat, că toată teama le va pieri și să vor convinge, că drepturile Mitropoliei Moldovei asupra Basarabiei sunt nestrămutate și nu pot să fie contestate de orice canon.

Eu din parte-mi aș pune întrebarea, că canonicitatea au fost rânduiri ocărmitorii ai bisericești Moldovei, mitropolitul *Ambrozie* la 1789 și *Gavriil Bănulescu-Bodoni* la 1808—1812 și pe urmă până la 1821?

Aceasta din motiv, că eu, bazându-mă pe vechile obiceiuri ale sf. bisericești și pe învățăturile s. s. Părinți, aflu următoarele: Episcopul însămnându-se pentru o sf. bisericești, el este pentru aceea bisericești ca un logodnic și mire al acelei sf. bisericești și el aceea legătură duhovnicească cu sf. bisericești trebuie să o țină necurmată în toate zilele vieții sale. Se știe, că în biserica veche episcopii viețuiau, în oparchiile lor, nestrămutați; — nu știau de schimbările acestea din vremile de pe urmă, dar își ținneau legătura sfântă nestrămutată între sine și biserica încredințată lor de duhul sfânt. (În biserica catolică, până în ziua de astăzi, episcopii, ca semn al legăturii lor cu sf. bisericești, la care sunt sfințiți, poartă înel în deget).

Aceasta, în biserica ortodoxă a preasfântului Sinod nu s'a păzit de loc! pentru că vederile politice mai mult conduceau sf. bisericești și biserica era o armă oarbă în mâinile politicienilor, după cum vedem din lucrările acestor politicieni în veacul al 18-lea, în nenorocita Mitropolie a Moldovei.

Ocupând oștile rusești principalele, ele totodată așăzarea unei stări politicești în țară, au așezat și mitropolitul rus pe arhiepiscopul *Ambrozie* supus preasfântului Sinod, iar după mutarea aceluia, la anul 1792 a fost însămnat ca mitropolit, de guvernul Rusiei, *Gavriil Bănulescu-Bodoni*, împotriva cărei însămnări — după cum cetim în trimiterea preasfântului mitropolit al Moldovei, *Iacob* — a protestat patriachul Constan-

tinopolei, caterisindu-l pe el și tulăturându-l și dela mitropolie. Tot acest mitropolit *Gavriil*, după înlăturarea, la anul 1808, a vestitului mitropolit *Veniamin Costachi*, a fost însămnat de guvernul rus ca mitropolit al Moldovei, în supunere preasfântului Sinod, care a ținut scaunul până la 1812, iar dela 1812 a rămas ca mitropolit peste partea cea ruptă din Mitropolia Moldovei, adevărat peste Basarabia.

Canonicitatea a fost episcopia acestor doi arhiepieri și dacă da, sau nu, apoi canonicitatea a fost ocărmitura și a urmașilor lor?

Eu nu voesc, să judec pe nimenea, fiind singur un om, carele este plecat cinstitor al bisericești lui Christos și slujitorilor ei, dar las la judecata membrilor comisiunii, să o judece ei, numai totodată, eu voi pomeni o întâmplare din viața unui mare luminător al bisericești și cu aceea va fi sfârșit acest articol al meu.

Sf. Ioan Gură de Aur din neînțelegerile, ce le avea cu împărăteasa *Eudoxia*, prin ajutorul episcopilor celor de un gând cu împărăteasa, a fost de 2 ori izgonit dela patriarhie. Izgoniți au fost și episcopii, cari ținneau partea lui și cătră unii dintre ei *Sf. Gură de aur* și-a adresat una din scrierile sale, mângându-i pe ei în grelele împrejurări ale surzuniei. În aceea scrisoare, între altele, el scrie așa: „*Frate Chiriarchie! Am auzit de băfătorul acela Arsachie, pe care l'a pus împărăteasa patriarh în scaunul meu, lupul acela — zic — în chip de oaie, ce are numai schimă de episcop, iar după adevăr este preacurvar, că precum femeoa, ce-i trăiește bărbatul și merge după altul, se cheamă preacurvă, așa și acesta preacurvar este nu truștește, ci sufleteste, că fiind eu viu, mi-a răpit scaunul*”.

Cuvântul e cam aspru, dar a eșit din gura sfântului bărbat și eu numai aceea am făcut, că l'am reproduș spre limpezirea chestiei noastre. Așămănarea acestui fapt a avut loc la 1808 fiind mitropolitul *Veniamin Costachi* viu, a fost silit, să-și deie scaunul mitropolitului *Gavriil*, însemnat de guvernul rus, iar la 1812 restabilindu-se în scaun mitropolitul *Veniamin*, a fost ruptă o jumătate din mitropolie pentru acelaș mitropolit *Gavriil*.

După a mea părere, între fapta dintâi și aceasta de pe urmă, nu este nici o deosebire. Nu o numesc, dar o las la judecata Domnilor voastre, ca singuri să judecați de a fost canonicitatea ocărmitura acestor 2 fețe însemnate de guvernul Rusiei în Moldova și pe urmă în Basarabia, atunci și urmașii lor sunt canonici, sau nu? Judecați! Unde să începe răpirea și unde să săvârșește schizma? Dacă întâi, la 1808 a avut loc răpirea, apoi poate să aibă loc, la 1818, schizma, de care așa tare vi-e teamă?

26 Aprilie 1918.

S. I. D.

Primejdia rublei

— Părerile d lui ministru de finanțe Săulescu —

Într'o convorbire ce-a avut-o cu un gazetar cu prilejul statoririi rublei la 1 Leu și 60 bani, d. ministru de finanțe a vorbit astfel despre primejdia rublei asupra finanțelor noastre:

— Rubla întotdeauna ne-a făcut rău, în cursul istoriei, tot așa ca și deținătorul ei!

Starea de anarhie a Rusiei a adus după sine o stare tot așa de anarhică a finanțelor ruse, în cât ne putem întreba care catastrofă e mai mare, cea politică și națională sau cea materială și financiară. Fărămirurile uriașului imperiu moscovit se sbat în cea mai cumplită criză financiară.

În Rusia pe timpul perioadei țariste a războiului s'a emis cam de douăzeci de ori stocul metalic al Băncii Imperiului, lucru ne mai auzit în analele financiare ale lumii. A venit apoi perioada renubelicii ateniane de sentimentalism și umanitarism utopic a lui *Cherenschi*. Acest nău visător, voină să facă bine la toată lumea, a împărțit p.în emiteri de ruble, tezaurul public al Rusiei la provincii, comune, sovieturi, armată, partizani, prozaatori fără absolut nici o regulă. Iată rublele lui *Cherenschi*: Nici o semnătură, nici un număr, nici o indicare precisă pe ce anume s'a avansat.

De altfel chiar rublele imperiale, rublele Romanoff, se găsesc la public, cu acelaș număr și aceeași semnătură, în mai multe exemplare.

Pentru că în așa zisul infinit organizat care se credea că e Rusia, dar care s'a dovedit că este înfrântul neorganizat s'au mai întămpat și altele. Principalele oraș: *Petrograd, Moscova, Odessa, Tiflis, etc.*, au emis și ele ruble. Am astfel de bani.

Se mai vorbește apoi de falsificări făcute de interesești de tot felul. Se poate, cine e în stare să controleze. — Dacă nu vor interveni măsuri energice, pe care nu văd cine să le ia, rubla merge și ea la nimicire, la nihilism, la nichievo, ca și imperiul rusesc. Nu putem lăsa plapânda noastră Basarabiei, care nu e vinovată de crimele Rusiei țariste, ori de nebuliile bolșeviste, să cadă pradă unei epidemii de hărie-monedă în stare să-i înăbușe viața sa economică și socială. Trebuie o operație salvatoare! Am căutat să-o practic cât mai deuce posibil.

Când vor cugeta serios la prăpastia spre care ne îndreptăm, banherii cari sunt oameni practici și cu prevedere vor pricepe că nu se putea altfel, decât să statoresc cursul rublei la 1 Leu 60 bani. Trebuie s'o spunem verde:

Rusia e în stare de faliment, aceasta e adevărul. Deci trebuie luate toate măsurile ca moneda ei să treacă frontiera în condițiile cele mai puțin grele pentru publicul și piața noastră financiară.

Am suferit atâtea, să suferim și acest neajuns al nesuferitei noastre alianțe cu un popor care ne-a adus numai nenorociri de câte ori am venit în atingere cu el. Peste Nistru s'a dus Rusul, peste Nistru duca-se și rubla. Cât despre noi, să ramănem cu străvechil nostru leu, care bine și sigur emis, ne va mântui finanțele și viața noastră economică.

Toți aceia, cari au împrumutat cărți dela biblioteca universității populare (Str. Gogol No. 39) sunt rugați să le restituie de urgență, având neapărată trebuință de ele la catalogarea ce se face acum.

Administrația Bibliotecii

Bibliografie

A apărut No. 1 din **Biblioteca istorică** Pentru popularizarea istoriei Basarabiei: **Drepturile noastre asupra Hotinului** de I. Nistor, profesor universitar. De vânzare, la Librăria „România Nouă”

Muzeul Național al Basarabiei

Aproape de „Sfatul Țării” se poate vedea în Chișinău o frumoasă clădire mare, cu perdele trase și ușile încuiate. În năuntrul acestei case, care poartă numele de „Muzeul satelor Basarabiei”, se oglindesc toate bogățiile, frumusețile și mai ales viața românească a satelor noastre, cari cu toată asprimea ruficitării nu au putut fi înstrăinate.

În primul rând atrage luarea aminte casele țărănești cu împrejurimile și gospodăriile lor, bisericile românești din satele Basarabiei, țesăturile naționale ca broderii, cusături, pânzării și altele, din fiecare ținut al Basarabiei. Când vizitezi această parte, îți face impresia că ești în cel mai adevărat muzeu românesc. Când pe rând vezi apoi costumele românești din Basarabia, dintre cari cel mai frumos e unul din ținutul Hotinului, la granița Bucovinei.

Apoi, biserica din Căușani, în ținutul Benderului, un monument istoric din secolul al 18-lea, când acest ținut era stăpânit de tătari, reproducă cu multa artă, face una din cele mai bune dovezii despre drepturile noastre în Basarabia, prin faptul că această biserică nu se deosebește întru nimic de bisericile vechi românești, atât de cunoscute nouă, tuturor.

Partea cea mai interesantă din restul muzeului o formează produsele agricole. Grânele, în diferitele lor specii, tot felul de aparate pentru înțărca pământului, fabricatele din aceste grâne și mai ales felurile uleiului extrase din porumbul Basarabiei. — Expoziția viti-

colă și cea fructiferă, cari formează o bogăție a acestui pământ, tot felul de arbori ale împeselor păduri din Basarabia, pescăriile pe malul Mării Negre, în bălți și râuri, toate felurile de pești, animale, vite, păsări domestice, de câmp și sălbatice, cari viețuiesc între Ni-tru și Prut, expuse aici cu multă măiestrie, fac din acest muzeu o adevărată podoață, și cu drept cuvânt îi putem spune muzeul național al Basarabiei.

Pentru cei cari vor să cunoască bogățiile acestei părți înstrăinate din România, pentru țărani și țărănce muzeul e o adevărată școală. — Aceasta cu atât mai mult cu cât la fiecare expoziție, la grâne, la vie, la fructe sunt arătate în mod natural cauzele de care suferă produsele culturale pământului și toate leacurile pentru fiecare.

Pentru țărance se găsesc aici expoziții de gospodărie, de creștere a păsărilor, a vitelor, despre industria laptelui, industria textilă, a lânii oilor și mai ales despre modul amănunțit al diferitelor lucrări de pânză, țoale, broderii, grădinarii și altele.

În sfârșit, importanța acestui interesant muzeu nu o putem reda aici, în câteva rânduri ale gazetei noastre.

Ceace nu putem însă lăsa neamintit, este dorința ce o avem ca acest muzeu să fie ținut deschis în toate zilele pentru toată lumea, să se pună etichete și explicații și în limba românească, și să i se dea numele de muzeul național al Basarabiei. V. C.

Rogăm din nou pe abonații noștri să ne trimită și adresa din urmă întreagă cu numărul de pe ea cu tot, ordecăteori se adresează Administrației noastre.

Altfel nu putem îndeplini nici o cerere și nu putem răspunde la nici o întrebare.

ȘTIRILE ZILEI

Matineu. Azi la orele 12 a. m. încep Matineurile Universității Populare. Va vorbi dl. Petre V. Haneș despre *Doi cântăreți ai primăverii*, V. Alexandri și Gh. Coșbuc.

Služba învierii la Chișinău. Ne am așteptat, ca acum după ce sântem în România, iar Basarabia pământ românesc, să ascultăm la Chișinău slujba învierii pe românește. Am rămas însă foarte întristați, auzind cum răsună și deasupra limbii rusească în cuprinsul catedralei zidită din sudoarea Moldovenilor.

O însemnare ne-a adus părintele Ioan Gheorghiu de la Sulina, care în calitate de preot militar, a cerit cu glas pătrunzător evanghelia învierii în fața catedralei și a rostit câteva ecetenii românești la liturgie.

Tot sfinția sa a slujit în limba noastră și în săptămâna Patimilor, aducând mângâiere prin vocea sa mișcătoare ce străbatea prin fumul de tămâie. La aceste servicii a fost ajutat de diaconul Popescu.

Ni se pare, că bilingvismul trebuie să înceteze cât mai curând din biserica catedrală, făcând loc deplin limbii noastre. Altfel se face sminteală.

Cursurile de limba românească al societății Culturale „Făclia”. De la 1 Mai se începe a I-a serie de cursuri de limba românească la Gimnaziul No. 1, la G. Mazul No. 2 și la Batimentul din Benderscaia U. I. V. r. în cursurile de la 10 duminică și de la 4 la 8 după amiază.

Cine poftesc să învețe să se înscrie la Cancelaria „Făclia” de la ora 9 la 1 și de la 5-7.

Societatea Culturală „Făclia”

Organizarea căilor ferate din Basarabia. Guvernul a dispus ca liniile și toate instalațiile căilor ferate din Basarabia să fie anexate rețelei de cale ferată română. Jânzile acestea se vor exploata în comun conform regulărilor celor două țări. Se va întocmi un buget comun, care va intra în vigoare chiar azi.

Organizarea teatrului din Basarabia. Dl. Mihail Sadoveanu, directorul și director al Teatrului Național din Iași, a hotărât să organizeze teatrul național din Basarabia.

Scumpirea pâinii. Ieri s'a vândut în Chișinău pâine albă, în greutate de 2 kge., cu preț de 6 Ruble. În felul acesta, urcând prețul articolelor și alimentelor, negustorii vor să și acopere cursul scumpirii Rublei, care de altfel nici el nu e respectat.

Starea de asediu și cenzura. Atlam că starea de asediu și cenzura se vor menține în țară până la ratificarea păcii. — Intrucât înalte interese de stat nu vor cere să fie prelungite și după ratificare.

Teatru românesc în Reni. Din inițiativa dl. Mar. I. N. Dima, din regimentul 26 Rovine, în ziua de 14 Aprilie c. s'a dat o frumoasă reprezentație teatrală la Reni, în folosul invalizilor și orfanilor de război basarabeni. Această reprezentație, la care și-au dat concursul și alți ofițeri și

copilașii de școală din Reni, a contribuit mult pentru ridicarea simplității de mândrie națională al Moldovenilor.

Cursul rublei și al leului. Cu tot ordinul dat de guvernul român, cursul rublei nu e respectat de nimeni în comerț. Unii nu primesc decât ruble, alții numai lei și unde se mai face schimb, merge tot după cursul vechiu. Prețurile s'au ridicat în mod fantastic. Aceasta pentru ceie își închipuie de la Iași, că la Chișinău e o „viață ideală”.

Delta Dunării. A apărut decretul prin care, sub rezerva ratificării ulterioare a corpurilor legitime, delta Dunării rămâne până la noi dispoziții ca o administrație separată, condusă de un administrator și după normele ce se vor stabili prin hotărâre ministerială. Reședința deltei va fi în orașul Sulina. Dl. Calafeteanu, fost deputat, este numit administrator al acestei regiuni.

Coroșpondența cu teritoriul ocupat. Se aduce via nouă a cunoștința generală, că toată cororșondența destinată pentru teritoriul ocupat trebuie să fie frantacată la prezenta și a următoarea închisă 25 bani, iar cartea poștală 10 bani. Numai astfel vor fi trimise scrisorile. Scrierile care până acum au fost puse la p. ș. a. n. a. r. au fost nimicite; dar a p. ș. a. n. a. r. și în viitor.

Invățatorii și profesorii din Dobrogea. Invățatorii și profesorii din Dobrogea cari nu vor avea puțină să și reia locurile vor fi chemați la Ministerul Instrucțiunii, și să aleagă alte locuri în țară. Asemenea și toți normalșii cari încă nu și au ales locuri în învățământ. Nu se va face nici o transferare între membrii corpului didactic primar, până la restabilirea situației normale în țară și după ce se vor cunoaște pierderile precizate de război în învățământ, atunci se vor publica ocurile vacante.

Dentist MUGHINSTEIN Haralampovsca 51
Execută orice lucrări dentistice
S e ia lăitate pentru dinți de aur.

Cele din urmă știri

D-1 Clemenceau pe front
Paris — D-1 Clemenceau, ministrul de război și președintele al consiliului de miniștri francezi, a cercetat zilele trecute, întreg frontul de luptă. Primul ministru s'a reținut la Paris cu impresiile ce le măi bune.

Vânătorii francezi în America
New-York, 28 Aprilie.—Detasamentul de vânători alpini francezi, în misiune în Statele-Unite, a vizitat școala militară din Westpoint, unde li s'a făcut o primire impresionantă din partea aliaților americani.

Armata americană
După scoteli mai noi, armata americană instruită și gata de luptă se ridică la un milion și jumătate de soldați, cu 124 mii de ofițeri.

Frontul francez
Paris, 20 Aprilie.—Activitatea celor două artilerii la nord și sud de Avre, țara acțiunii de infanterie. Zi liniștită pe restul frontului.

Consiliul de război al Aliaților
Din Paris se anunță: Consiliul de război superior i teraliat s'a întrunit sub președinția lui Clemenceau la Aboville. Au luat parte: Lloyd George, Lord Milner, generalul Foch și toți reprezentanții militari ai aliaților. Despre hotărârile aduse nu se știe încă nimic.

Imprumutul libertății americane
Până în prezent s'a subscris la imprumutul libertății din Statie Unite, suma de 4500 milioane de dolari. Numai la New York subscrierile au trecut de 5 miliarde de franci. Ministerul de finanțe a anunțat că imprumutul de război american a avut succesul cel mai strălucit.

În cel mai scurt timp subscripția ajunge la un miliard de dolari.

Marnicul comerciant român transilvănean
IOAN BOMPA
deschide în zilele acestea un **Mare Magazin** de Coloniale, Delicatese și Vinuri în IAȘI Str. Lăpușneanu Nr. 2.

Român transilvănean
Iosif Cantor, caută loc la un preot moldovan, în zile de lucru ca instructor la Duminică și Sărbători Cantor de Strană în Biserica.
Adresa Administrației ziarului „România Nouă” Chișinău.

Esperantiștii-Români
care se află în Chișinău se pot adresa: **Al delegito de U. E. A.**
N. CRASSOVSCHI
Strada Mihailovscaia
Oara 5-6 seara. 2-1

Mășplată de 10.000 de lei
Se dă aceluia care va afla și denunța unde se află colecția de tablouri de Grigorescu, (compusă din 35 tablouri Grigorescu, 2 Aman Jean, 5 de alții), forată din trenul care a venit de la Kiev și care a fost atacat de către Bolșevici în gara Chișinău în ziua de 6 Ianuarie a. c.
A se adresa Lt.-colonelului Gogu Iliescu, Bulvardul Elisabeta 20 Bărlad.

Parfumerie apă de Colonia, săpun, pudră și săpun, alte articole cosmetice de prima calitate și din cele mai bune fabrici rusești și străine au sosit la **Asociația Coaforilor**, str. Gogol, telefon 4-40.
În salonul de dame lucrează cei mai buni maeștri din Odesa. Frizuri moderne. Se vopșete părul în toate culorile. Mare asortiment în coafură. 2-2

Mecanic pentru tot felul de mașini cu aburi și cu naftă, Diesel motoare. Mori și mașini de treierat, caută loc. Certificatele în limba română, franceză și rusă.
Chișinău, Balșeuscaia 21 T. Romanu.

Teorii germane asupra „păcii”

Ziarul „Norddeutsche Allgemeine Zeitung” publică un articol interesant, sub titlul „Pacea prin violență”, sau „pacea prin înțelegere”.

„Nu poate fi vorba de pace prin violență — câtă vreme războiul nu s'a terminat prin nimicirea deplină a celui învins. Și câtă vreme cel învins rămâne în viață și își pune încă lăuna pe tratatul încheiat, nu poate fi vorba decât despre o pace prin înțelegere”.

Ne amintim:

parte în Basarabia însă numai în orașul Orhei, unde se vor lua toate măsurile pentru înlesnirea curăririi.

4) Pentru excluderea celor de mai sus, în termen de 3 zile de la publicarea acestei ordonanțe prin zăre și alți șarea el pe străde. Domnișii ofițeri ruși sunt rugați să se prezente la Comandantura de piață din Chișinău, Bender, Orhei și Călărăși, sau la unitățile militare române cele mai apropiate pentru a și aranja situația în raport cu cazul în care se găsesc. Vor prezenta comandantului de piață sau comandantului trupelor celei mai apropiate, un bilet de identitate, sau orice document prin care și se poate constata identitatea persoanei care se prezintă și situația în care se găsește.

Cel cari sunt originari din Basarabia și urmează a rămâne pe loc vor solicita un permis în acest scop.

Cel cari urmează a pleca, vor arăta localitatea din Rusia unde doresc a merge, pentru a li se elibera permisele necesare pentru personalul, ca și materialele ce urmează a lua la plecare. Acel ori un snt din Basarabia și din diferite motive nu voese a pleca în țară, și urmează a se stabili în Orhei, după ce vor obține permisele de stabilire în Orhei, se vor prezenta acolo la Comandantura garnizoanei care le va înlesni curăririi.

5) Rămâne bine înțeles, că prin executarea dispozițiilor de mai sus rezultă că, cu începere de la 28 IV 1918, nu vor mai fi ofițeri ruși decât în orașul Orhei, având fiecare asupra sa o autorizație personală de a sta în acest oraș.

6) Ofițerii ruși, cari se vor găsi după 28 Aprilie a c. fără autorizație specială de a rămâne în Basarabia, vor fi siliți a trece în Rusia.

Comandantul Trupelor Române din Zona: Chișinău — Bender — Orhei, General Rășcanu
Șef de Stat Major, Locot.-Col Inescu

Ordonanță

În conformitate cu ordinul Ministerului de Război comunicat cu nr. Marele Cuartier General No. 319 din 17 IV, 1918 se iau următoarele dispozițiuni:

1) Toți ofițerii (ofițeri și oameni de trupă) și asimilații lor: medici, funcționari militari, ingineri militari, surori de caritate etc., cari nu sunt originari din Basarabia, trebuie să părăsească teritoriul Basarabean până la 30 IV, 1918. La plecare vor fi liberi a și transporta cu danșii tot ceea ce le aparține adică: echipament, efecte, sabie, revolver, binoclu etc.

2) Ofițerii ruși cari sunt originari din Basarabia și cari sunt considerați ca neuitori ai Basarabiei și deci se găsesc la ei acasă, vor continua să rămână și mai departe pe teritoriul basarabean.

3) Ofițerii ruși, cari nu sunt originari din Basarabia și cari din cauza împrejurărilor politice nu ar putea intra în țara lor pot rămâne mai de-

din cântul al III-lea, unde Hașdeu zugăvește dragostea de țară a lui Rășvan și a celor 2 țărani de arme.

Rășvan și Vidra

Rășvan și Vidra este o poezie dramatică în cinci canturi. Ca a grupă în toate scrierile sale, Hașdeu a căutat și aici să desgroape un colț din istoria neamului nostru, potrivit lui în versuri îndrăznețe.

Încămplărit se desfășoară în jurul unui țigan din orașul Rășvan și a unei femei Vidra, nepoata boierului Moșe.

Rășvan se face căpitan de haiduci, apoi trece în Polonia unde intră la ostreala leagăscă. Aici prin vitejia sa din război ajunge polonoșii. Dar Vidra vrea să-l vadă și mai sus. Lesii îl fac batman numit cu sa plece la război împotriva Moldovei. Rășvan își aduce aminte, că Moldova e țara lui și nu vrea să-și lăse spăda împotriva ei. Întreace o șalie de noieri și chimia la Moldova în slujba de hatman ca să apuce țara contra Lesilor. Rășvan pleacă și în fruntea moldovenilor bate pe Lesi. Târziu ajunge pe Aron Vodă și ridică în scaunul de domnie pe Rășvan.

În rândurile ce urmează dăm parția aceea

Rășvan (fries)
Așa nemernic! Cum? Vouă vă dor de țară! Dar eu? Ce s'e? Ce? Raspundeți! Sânt o gadina? O țară?
Ore inimă mi cernită, ca o rază după un nor. Nu plâng și ea, sarmana, de focul acelu dor?
Numai voi iubii Moldova?.. Dor de țară!...
Rășvan (când pleacă, se gândesc la primăvara, Ca să se întoarcă voioase iar în cuiburile lor, Și numai omul, el singur, sa nu sînță nici un dor!
Fugți! Lipsiți de năntăni...
Rășvan (când cu piciorul în pământ)
Rășvan (când năntăni se ia cap)
Zeu, n'a cuvânt să se supere...
Rășvan (când mână pe sabie)
Ești afară!
(Rășvan și Vulpoiu se prin o usa, pe când Vidra intră prin altă)
Vidra
Ce n'osemnează astă larmă?

Rășvan
De'măi, să mă lințesc!
Vidra
Ești turburat?
Nu! nimica... Nu pot să mă stăpănesc...
Dor de țară!... Sânt cam iute...
Măi, Rezașule: Vulpoiu l...
Vidra
Dar ce vrei să faci, iubite?
(Vulpoiu intră cu sfiată)
Rășvan (dându-i mâna)
Fie pace între noi!...
Cela-lalt de ce nu vine?..
Vulpoiu
Ași! El fulgeră, trăsnește,
După cum știi că e freca: când se supără, plesnește!
Rășvan
Spuneți că'i rog să mă țerte... Mi-ați vorbit într'un ciaz reu
Cât despre placerea voastră, o să vedem mai târziu.
Vulpoiu
Să trăsști!
(se)
Vidra
Aș vrea să aflu și eu cu tot dinădinsul
Ce'i și cum?
Rășvan
Am fost la hatman...

Vidra
Al și ce-ai făcut la dânsul?
Rășvan
Dragă, o să-ți spu în urină lucrurile ce-am grăit:
Ajungă-ți acum d'o dată că ești foarte mănnit...
M'arunc pe cal ca vârtelul, întig în coastă un pnton.
Murgul scu ură din coamă, sboara ves-l, fuge sprinten,
Și cu cât sălta mai tare, și eu cât mai mult săria.
Mișcarea'i ce-i fariată simțam că mă răcoria,
Pana ce'i lasai în voc, as a lund din mână capăra:
Calul, nascut în Moldova, ma duse drept până la Nistru.
Nistru, apă românească, ce spumegă printre stânci,
Îngropând dușmanii țarei în valvorsele adânci!
Nistru ale căru unde altă dată n'zile grele
Apărau în loc de tunari hotărele țarei mele
Nistru!... Nistru!... Pân'acuma ștut am sa mă țereșc
De-a trece pe lângă țamui, ca să nu mă spuesc!
Și să nu mi-aduc aminte că ramii în țari străine,
Pe când scumpa mea Moldovă nu'i deparle de la mine

As azi însă de neve mă simții împins la mal,
Caci o rufăciă bate pân' și sufletul de cal l.
Nu int'mi se desvâlnă, serpuindca un ba aur,
Hode și câmp!.. u care, juând pinte spuțe de aur,
Se zăria, ca p'trice e presărate pe-un năl,
Se soice și garofia, topară și gh'ocel;
Ior prin ele n' departare, un Româna muncind în țara sa,
Fahis, rumin, plin de viață, se părea și el o floare!
L' vâzui acele locuri și din vâz le s'rutai:
Tatăm, unde însuși iadul p'ala se prefăce în rai l.
Numai tu poți înțeleg, numai tu, Vidra iubita,
Poți știi ce ce dăre am trecut cu prin isplia
Și, săldărd calul în spume, de ia prinul termecat
Eu și dânsul, fără voc, amândoi ne am depariat!
Via cea a... d'abia însă p'șea'n piciorul, și țara
Via Rezașul și Vulpoiu de năntăni mea d'o dată,
Neștiințea n'pept'mi ard: cel po'ar îngrozit or,
Și mi vo besce de țara noastră, și mi gresce de-al țarei dor!
Ei să plece la Moldova! Dor de țară! Dor de țară!
Iară sângele meu ferbel Furia m'apucă iară!